

Włodzimierz Bolecki

"Romantyczna legenda księcia Józefa", Maria Janion, Maria Żmigrodzka, "Pamiętnik Literacki" z.1 (1977) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 20/3 (65), 165

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

/II/ JANION Maria, ŻMIGRODZKA Maria: Romantyczna legenda księcia Józefa. "Pamiętnik Literacki" 1977 z. 1, s. 55-96.

Hagiograficzna legenda księcia Józefa powstaje wraz z jego śmiercią i pełni przede wszystkim funkcję konsolacyjną. Biografia Poniatowskiego modelowana jest – jak podkreślają autorki – albo na modłę "klasyczną", albo "romantyczną". Legenda romantyczna podkreśla – na wzór bohaterów literackich – "nawrócenie grzesznika". Niejednorodność biograficznej legendy Poniatowskiego wiąże się z odwzorowywaniem różnych modeli wartości (np. ethosu rycerskiego) i z różnymi stylami kultury, do których potrzeb była adaptowana (np. legenda cywilna, militarna, folklorystyczna, etc.). Do dziś książkę Józef pozostał bohaterem problematycznym: im silniej stereotypizowana jest jego biografia, tym częściej prowokuje do rewizji.

BP/65/26

W.B.

/II/ KIJOWSKI Andrzej T.: Grochowiak, albo izolacja. "Dialog" 1977 nr 1 s. 136-141.

Artykuł poświęcony ujęciu konfliktu dramatycznego w "dialogach" Grochowiaka i wpisanej w to ujęcie koncepcji więzi społecznej. Zwornikiem kompozycji dramatów Grochowiaka jest z reguły ostry konflikt – lecz nie racji abstrakcyjnych, ale samych postaci skoncentrowanych na swym konkretnym, cielesnym istnieniu. Motywacje ideowe poczynań bohaterów zostają zastąpione przez strach, jedyne w tym świecie uczucie "prawdziwie ludzkie". Niemożność racjonalizacji konfliktu sprawia, że nie sytuacja konfliktowa, ale położenie w niej bohatera staje się głównym przedmiotem uwagi. Akcja ulega kondensacji do pojedynczego punktu kulminacyjnego. Miernikiem wartości bohatera staje się zaawansowanie jego samoświadomości – nie zaś działanie. Prowadzi to do koncepcji społeczeństwa jako układu chroniącego jednostkę "przed bezpośrednim zetknięciem z egzystencją".

BP/65/27

M.P.